

Центрально-
український
національний
технічний
університет

Central Ukrainian
National Technical
University

Економічний
факультет

Faculty
of Economics

Кафедра
аудиту, обліку
та оподаткування

Audit, Accounting
And Taxation
Department

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет (ЦНТУ)
Економічний факультет

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Central Ukrainian National Technical University (CNTU)
Faculty of Economics

**РОЗВИТОК ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

Матеріали

X Міжнародної науково-практичної конференції
17 листопада 2022 року

***DEVELOPMENT OF ACCOUNTING, AUDIT, AND TAXATION
IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE TRANSFORMATION
OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS***

Thesis

Xth International Scientific and Practical Conference
November 17, 2022

*Кропивницький – 2022
Kropyvnytskyi – 2022*

УДК 657:334

Представлено матеріали досліджень українських та зарубіжних науковців і практиків з проблем інноваційної трансформації соціально-економічних систем; політики в сфері обліку, оподаткування та аудиту як інструменту регулювання соціально-економічного розвитку; оподаткування підприємницької діяльності та сучасних систем корпоративного податкового менеджменту; імперативів розвитку теорії, методології та організації обліку в умовах функціонування інформаційної економіки; трансформації ролі та завдань державного, незалежного та внутрішнього аудиту в умовах поглиблення глобалізаційних процесів та інноваційних трансформацій; інформаційно-аналітичного забезпечення та сучасних інформаційних технологій в управлінні соціально-економічними системами; економічної експертизи та судово-експертної діяльності у системі державного контролю.

Для наукових працівників, викладачів, здобувачів вищої освіти, практиків.

Редакційна колегія:

О.М. Левченко, д.е.н., проф.; **Н.С. Шалімова**, д.е.н., проф. (відп. редактор); **Г.І. Кузьменко**, к.е.н., доц.; **О.А. Магопець**, к.е.н., доц.; **О.Б. Пугаченко**, к.е.н., доц. (відп. секретар), **О.М. Гай**, к.е.н., доц.

Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції*, 17 листопада 2022 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 312 с.

Рекомендовано до видання Вченою радою ЦНТУ
Протокол № 3 від 28 листопада 2022 року

ЗМІСТ

Шалімова Наталія, Кузьменко Галина

Розвиток аудиту як науки: роль та використання розробок Г.М. Давидова 11

Giorgi Abashidze

Digital Education – Challenges of Digital Transformation of the Educational Sector in Georgia 14

Андрос Світлана, Герасимчук Василь

Фінансова підтримка швидкозростаючих сільськогосподарських підприємств 15

Андрошук Ірина

Організаційні засади узгодження умов виконання інших завдань з надання впевненості та формування листа-угоди 19

Багрій Конон

SWOT-аналіз застосування суб'єктами підприємницької діяльності ПРРО 21

Бараник Зоя, Маляревський Віктор

Аналіз особливостей функціонування інтегрованої системи обробки статистичних даних України 25

Баранов Віталій

Особливості державного управління інноваційною діяльністю 27

Бенько Ірина

Особливості обліку нематеріальних активів у телекомунікаційних компаніях 29

Биковець Вячеслав

Малий і середній бізнес України в умовах воєнного стану: стан і перспективи 32

Бриль Ірина

Законодавче регулювання цифрових трансформацій у ретроспективі їх розвитку 34

Буткевич Оксана

Ідентифікація об'єктів стратегічного обліку в рамках побудови експертної системи прийняття стратегічних рішень на підприємстві 37

Nestan Varshanidze

Management of Blue Economy databases 39

Renata Włodarczyk

Problems of Innovative Transformation of Socio-Economic Systems in the Face of the COVID-19 Pandemic 41

Oleksandr Gai

The Process of Managing Innovative Activity as an Object of Accounting and Analysis 49

Герасимова Тамара	
Особливості аудиту та державного фінансового контролю на час воєнного стану	52
Герасимчук Василь, Андрос Світлана	
Стан, проблеми та перспективи розвитку сільського господарства Естонії: європейський та національний аспекти	55
Геселева Наталія, Корчага Тетяна	
Використання мови програмування R у бізнес-аналітиці	58
Геселева Наталія, Маргаза Дар'я	
Використання інформаційних технологій в управлінні соціально-економічними системами	60
Голбанос Сергій, Куликов Гліб	
Проблемні аспекти праці та зайнятості населення України в часи війни	62
Грилицька Анжела, Шевченко Анна	
Проблемні питання обліку грошових коштів на підприємствах під час воєнного стану та способи їх вирішення	65
Громоздова Лариса, Бодюк Адам	
Географія і краєзнавство як основа компетентності майбутніх організаторів туризму	67
Гук Руслан	
Трудова активність персоналу як компонента трудового потенціалу	69
Даниленко Олена	
Можливості управлінського обліку в системі менеджменту персоналу	71
Дербеньова Яна, Артеменко Антоніна	
Роль міжнародного маркетингу в глобальному підприємстві	73
Дмитрієва Кристина	
Необхідність розвитку судово-експертного співробітництва з країнами Європейського Союзу	75
Завдов'єва Ірина	
Виключна компетенція органів фінансового контролю та завдання економічної експертизи	78
Mamuka Zakaradze, Vadri Gechbaia	
The Influence of Cultural Features on the Management Process	81
Запірченко Людмила, Абрамов Артем	
Економічна доцільність використання БПЛА в агровиробництві	86
Запірченко Людмила, Кирпач Ярослав	
Інноваційне зростання та ефективність підприємств АПК	88

Зарудна Наталія	
Вплив військового стану на облік та оподаткування підприємств малого бізнесу	91
Збаразська Лариса	
Проблеми інноваційної трансформації промисловості України	94
Збаразська Лариса, Телюк Віра	
Про актуальність фінансового стимулювання розвитку смарт-виробництв як пріоритетного напрямку інноваційної трансформації промисловості України	98
Зомчак Лариса, Лапінкова Анастасія	
Прогнозування облікової ставки України за монетарним правилом Тейлора	100
Зомчак Лариса, Старчевська Ірина	
Бінарна логіт-модель економічного зростання України	103
Іщенко Ніна	
Стан розвитку інноваційної діяльності підприємств	105
Касперович Олександр	
Стабілізація соціально-трудової сфери в умовах цифрових трансформацій та повоєнного відновлення: загрози та напрями їх подолання	107
Кашина Ганна, Медвідь Ганна	
Концепція сталого розвитку регіону	110
Кернасюк Юрій	
Інтеграція до міжнародних стандартів як фактор інноваційної трансформації соціально-економічних систем	113
Козаченко Ярослав	
Оцінювання діяльності внутрішніх аудиторів з метою визначення доцільності використання їх роботи під час виконання завдань з аудиту фінансової звітності	115
Кононенко Леся	
Оптимізація процедури оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	118
Кононенко Леся, Куцеконь Юлія	
Управління діяльністю сільськогосподарських підприємств в умовах розвитку цифрових технологій	120
Кононенко Леся, Островська Наталія	
Особливості дорадчих послуг в аграрній сфері	123
Коритько Тетяна	
Особливості трансформації економічної системи на основі оцінки дисбалансів	126
Iryna Kornyat	
Comprehensive Accounting of Expenses and Incomes of the Passenger Transporters	129

Костишин Наталія

Електронні первинні документи як інформаційно-аналітичне джерело
облікової системи підприємств 130

Małgorzata Krawiecka

Działalność Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jako forma
gospodarki pozabudżetowej przeznaczona na ściśle określone cele 133

Лисенко Алла

Агробізнес України в умовах воєнного стану та інструменти для забезпечення
його раціонального функціонування 139

Лисенко Алла, Акімов Сергій

Особливості проведення аудиту в сфері агробізнесу 142

Лисенко Алла, Чадай Юрій

Структура та функції агропромислового комплексу України 145

Лісогор Лариса

Виклики та загрози формування і реалізації освітньо-професійного потенціалу України
в умовах інноваційних трансформацій 147

Ляшенко В'ячеслав, Толмачова Ганна

Регіональна політика щодо розвитку інноваційних кластерів
малих і середніх підприємств 150

Магопець Олена

Використання результатів аудиторських досліджень в процесі управління
фінансовими ресурсами Об'єднаних територіальних громад 153

Макогон Валентина

Бюджетно-податкова політика в умовах воєнного стану 156

Маначинська Юлія

Імперативи актуарного обліку для відновлення бізнесу 158

Маслюк Ірина

Механізми впливу інвестиційного потенціалу на сільське господарство України 160

Мельник Тетяна

Проблеми публічності фінансової звітності страхових організацій в Україні 162

Мельникова Марина

Щодо впливу промислового симбіозу на інноваційні трансформації
соціально-економічної системи 164

реагувати на ситуацію та ухвалювати рішення, максимально враховуючи норми законодавства та чинники ризику.

Література:

1. Громов О. Сільське господарство під час війни: зміна пріоритетів. *Урядовий кур'єр*. 2022. 13 вересня. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/silske-gospodarstvo-pid-chas-vijni-zmina-prioritet/> (дата звернення: 04.11.2022).
2. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. *Center for Food and Land Use Research at Kyiv School of Economics; Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/06/Losses_report_issue1_ua.pdf (дата звернення: 04.11.2022).
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі у січні-серпні 2022 р.: Експрес-випуск. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.11.2022).

УДК 657.6:631.1

Лисенко Алла

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Акімов Сергій

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В СФЕРІ АГРОБІЗНЕСУ

Агробізнес – це специфічна підсистема економічних відносин та форма підприємництва, яка виникла у процесі злиття капіталу на основі поглиблення інтеграційних взаємозв'язків між сільським господарством та промисловістю, і яка на сьогодні є високоефективною формою організації виробництва та продажу агропродовольчих товарів. «Завдячуючи аграрному підприємництву у сільській місцевості створюються робочі місця, залучаються інвестиційно-інноваційні ресурси, формуються додана вартість та податкові надходження до бюджетів різних рівнів, що позитивно впливає на розвиток сільських територій та вирішення проблеми продовольчої безпеки» [2].

На різних етапах функціонування суб'єктів сфери агробізнесу можуть проявлятися недоліки та виникати порушення, які здійснюють негативний вплив на формування й систематизацію економічної інформації в обліку та її подальше відображення у формах звітності. Дієвим інструментом виявлення таких недоліків та порушень є аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності), який здійснюється відповідно до Міжнародних стандартів аудиту [3] та вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [8]. Крім аудиту, огляду фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності суб'єкти аудиторської діяльності можуть виконувати завдання з іншого надання впевненості, а також надавати інші

професійні послуги з урахуванням положень міжнародних стандартів аудиту.

Особливості функціонування суб'єктів сфери агробізнесу здійснюють вплив на організацію обліку та аудиту біологічних активів, витрат, необоротних активів тощо. Зокрема аудиторю слід враховувати, що норми НП(С)БО 30 «Біологічні активи» поширюються на: сільськогосподарську продукцію рослинництва (довгострокові біологічні активи – виноград, плоди, деревина ділова, дрова; поточні біологічні активи – зерно, зернові відходи, солома, овочі, насіння соняшнику, цукрові буряки, зелена маса); сільськогосподарську продукцію тваринництва (довгострокові біологічні активи (по основному стаду ВРХ, овець, свиней) – молоко, гній, вовна, каракульські смужки) та поточні біологічні активи (по тваринах на вирощуванні та відгодівлі – приріст живої маси, гній; товарна риба; яйця, пташиний послід; мед, віск, прополіс)); додаткові біологічні активи рослинництва (довгострокові біологічні активи – чубуки, саджанці дерев; поточні біологічні активи – розсада); додаткові біологічні активи тваринництва (довгострокові біологічні активи – приплід по основному стаду ВРХ, овець, свиней; поточні біологічні активи – матеріал для розведення риби, нові рої). НП(С)БО 30 не поширюється на продукти переробки: по довгострокових біологічних активах рослинництва (виноматеріали, сікоматеріали, сухофрукти, консерви фруктові, пиломатеріали); по поточних біологічних активах рослинництва (борошно, комбікорми, крупа, консерви овочеві, соління, масло рослинне, цукор, сінаж, силос); по довгострокових біологічних активах тваринництва (пряжа, бринза, сметана, масло, сир, м'ясопродукти по основному стаду тварин); по поточних біологічних активах тваринництва (м'ясопродукти (від тварин на вирощуванні та відгодівлі й дорослої птиці), рибні продукти) [5].

У процесі проведення аудиту операцій з основними засобами потрібно враховувати їх специфічний склад, а також той факт, що норми НП(С)БО 7 «Основні засоби» не поширюються на операції з біологічними активами, пов'язаними з аграрною діяльністю й оціненими за справедливою вартістю за мінусом очікуваних витрат на місці продажу [6].

Слід також враховувати, що НП(С)БО 16 «Витрати» не поширюється на витрати, котрі пов'язані із первісним визнанням та зміною справедливої вартості біологічних активів, пов'язаних з аграрною діяльністю, та з первісним визнанням сільськогосподарської продукції [4].

Під час організації аудиту в агросфері Г.М. Давидов та Н.С. Шалімова рекомендують враховувати вплив як природних чинників, так і соціальних. Дослідники акцентують увагу на тому, що в сільському господарстві земля виступає важливим засобом виробництва, в той час як на промисловому підприємстві вона є лише місцем, де розташовується підприємство [1].

При організації та проведенні аудиту на підприємствах агросфери доцільно враховувати особливості документального оформлення господарських операцій, досліджувати постановку контролю за збереженням поголів'я, використанням кормової бази, насіння й посадкового матеріалу, рухом сільськогосподарських тварин, розрахунком приросту живої маси, переведенням молодняка тварин в основне стадо, періодичністю проведення

інвентаризацій. Потрібно здійснювати звірку первинних документів, попередньо перевірених за формою та змістом, з даними аналітичного та синтетичного обліку. Слід встановити відповідність даних аналітичних реєстрів та даних синтетичного обліку за рахунками 21 «Поточні біологічні активи», 15 «Капітальні інвестиції», 16 «Довгострокові біологічні активи».

У процесі аудиту необхідно перевірити дотримання встановленої послідовності при розподілі витрат (зважаючи на наявність основної, суміжної, побічної продукції, а також витрат під врожай поточного та наступного року), визначенні одиничної собівартості (враховуючи, що окремі види продукції можуть бути перехресно використані в різних галузях сільського господарства). Також слід звернути увагу на наявність у наказі про облікову політику підприємства переліку статей витрат та інформації про бази розподілу витрат.

Необхідно враховувати, що значна кількість сільськогосподарських товаровиробників є платниками єдиного податку (четверта група). З огляду на це, аудитор повинен звернути увагу на дотримання суб'єктом господарювання наступних вимог: для юридичних осіб – дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік на рівні 75% або вище; для фізичних осіб-підприємців, які провадять господарську діяльність у межах фермерського господарства – здійснення виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилову, переробки власно вирощеної або відгодованої продукції та її продажу; провадження діяльності за місцем податкової адреси; відсутність найманих працівників; зайнятість у фермерському господарстві виключно членів сім'ї підприємця; наявність площі сільгоспугідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів господарства у розмірі мінімум 0,5 га – максимум 20 га сукупно [7].

Враховуючи вищевикладені та інші особливості, аудитор може виявити недоліки та помилки у процесі ведення обліку та складання звітності, розробити для кожного суб'єкта агробізнесу рекомендації щодо вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю, що сприятиме підвищенню ефективності ведення обліку та здійснення господарської діяльності загалом.

Література:

1. Давидов Г.М., Шалімова Н.С. Підходи щодо створення комплексу організаційно-методичного забезпечення процесу функціонування аудиту. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2010. № 3 (53). С. 75-81.
2. Лисенко А.М. Основні тенденції розвитку аграрного підприємництва в Україні. *Соціально-економічні засади формування економічної системи України : кол. моногр. / за ред. О.О. Непочатенко*. Умань: Сочінський М.М., 2019. С. 144-151. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12091> (дата звернення: 05.11.2022).
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 років. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditu> (дата звернення: 05.11.2022).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ М-ва фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 05.11.2022).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» :

- Наказ М-ва фінансів України від 18 лист. 2005 р. № 790. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 05.11.2022).
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ М-ва фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 05.11.2022).
 7. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6944> (дата звернення: 05.11.2022)
 8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#n6> (дата звернення: 05.11.2022).

УДК 338.431.8

Лисенко Алла

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування

Чадай Юрій

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Агропромисловий комплекс (АПК) України являє собою вертикально інтегроване формування з сукупності взаємопов'язаних між собою галузей та суб'єктів господарювання, зайнятих виробництвом засобів та предметів праці для сільського господарства й переробної промисловості, а також виробництвом сільськогосподарської сировини та продовольчих товарів, їх зберіганням та доведенням до споживача. Тобто, АПК поєднує наступні ланки: I) сільськогосподарське машинобудування; машинобудування для харчової промисловості; агрохімічна та комбікормова промисловість; система агротехнічного сервісу; II) сільське господарство; III) харчова промисловість; складське господарство; торговельні та інші підприємства й організації, які займаються доведенням кінцевого продукту до споживача.

Актуальність дослідження складових компонентів АПК та його функцій підтверджується тим, що Україна є всесвітньо відомою житницею й забезпечує не лише власні потреби в агропродовольчих товарах, а й вагому частку експорту продовольства у різні країни світу (таблиця 1).

Не дивлячись на воєнний стан, у 2022 р. Україна продовжує виробляти та експортувати агропродовольчі товари. У січні-серпні 2022 р. на частку живих тварин та продукції тваринного походження у товарній структурі експорту припадало 3,3%, продуктів рослинного походження – 25,1%, жирів та олії рослинного або тваринного походження – 12,6% [4].